

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an20 coroane.
Pe jumătate de an10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 1570/1918.

Ioan,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii-mari, Ienopolei și al Hălmaგიului, precum și al părților anexate din Bănatul-Timișan.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pacea dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierască.

„Răsărit-a primăvara, veniți să ne desfătăm, strălucit-a învierea, veniți să ne veselim”.

(Mărirea laudelor dela 23 Aprilie).

Iubiților creștini și fii sufletești!

Este mai presus de orice îndoială, că anotimpul primăverii a avut totdeauna și are și acum, cel mai mare farmec și putere spre a convinge omul despre dumnezeirea Fiului lui Dumnezeu, și spre a deșteptă în el simțul daforinței, de a-și împodobi sufletul cu faptele dragostei creștinești întocmai, precum primăvara împodobește natura cu verdeață și flori mirositoare, cari, la vremea cuvenită, îi aduc roduri îmbelșugate.

Totasemenea mai presus de orice îndoială este și faptul, că dintre toate călătoriile, câte le face creștinul în cursul vieții sale de pe pământ, nici una nu-i tinde și nu-i îmbie, mai bună ocaziune spre curățirea întinăciunii vieții sale trupești și sufletești, decât ce i-a tins și decât ce-i tinde și-i îmbie cursul zilelor marelui post al învierii Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, cari zile au fost dela început și sunt și acum tot atâtea stadii de meditațiuni evlavioase, despre chemarea și datorința sa de om și de creștin, și a căror sfinte slujbe, deschid fiecăruia ușile de intrare la izvorul de curățire și vindecare a ranelor sale trupești și sufletești.

Plinind acum și noi noul curs al acestui timp de curățire a întinăciunilor vieții, deci cursul timpului de pocăință; plinind și astădată cea mai netedă și frumoasă călătorie a vieții sufletești, dată ne este bucuria, de a ne număra și noi între acei pământeni, pe cari Părintele ceresc, întru bunătatea Sa nemărginită și întru înțelepciunea Sa necuprinsă de mintea omenească, i-a învrednicit să aibă parte de lumina și căldura binefătoare a soarelui acestei zile mari și însemnate, la a cărei prăznuire, biserica noastră, ca și maica bună, ne chiamă cu solia: „Răsit-a primăvara, ve-

niți să ne desfătăm, strălucit-a învierea, veniți să ne veselim”.

Mișcat de puterea mângăietoare a acestei solii de bucurie, îndemnat de legătura duhovnicească dintre mine și dintre voi, iubiți fii sufletești, și condus de dragostea și îngrijirea mea părintească de binele și fericirea voastră vremelnică și vecinică, folosesc și acest prilej binevenit, și mă pogor iarăș cu duhul meu la voi, cu scopul și dorința: ca și această nouă primăvară de nădejde a vieții, și a învierii noastre, la ziua cea de apoi, să o prăznuiesc împreună cu voi, cum o prăznușiți și voi cu ai voștri cei de acasă, și precum ați dori să o prăznușiți cu toți ai voștri, cei îndepărtați dela căminul părintesc și dela vetrele lor.

Chemați la desfătarea și veselia sufletească a acestei prăznuiri, întruniți și acum între zidurile acestei biserici, vecinic lăcaș al mării lui Dumnezeu, veniți toți: mic și mare, tânăr și bătrân, bogat și sărac, bărbat și femeie, cărturari și necărturari, să ridicăm ochii inimii și cugetul minții noastre la Dumnezeu, părintele nostru cel ceresc, și cu toții deodată, — cu o gură și cu o inimă, cu un glas și cu o suflare, — să-i aducem rugăciunile noastre de mulțămă, pentru toate, câte le face cu noi după blândețele sale, și toți, cu o gură și cu o inimă, cu un glas și cu o suflare, să-l și rugăm cu osârdie, dintru adâncul sufletului: să ne facă părtași și în vitoriu de toate darurile sale pământești și cerești, în măsura recerută la ajungerea scopului vieții noastre de pe pământ.

Intruniți însă și noi la desfătarea și veselia de pomenire a strălucitei învieri a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, trebuie să ne dăm seamă, că precum omul, dela firea lui, nu se însufletește pentru nici un lucru, dela care nu sperează vr'un folos pentru sine și ai săi, tot asemenea, nici creștinul nu se însufletește pentru nici o prăznuire, a cărei însemnătate nu o cunoaște, și a cărei folos sufletesc nu-l înțelege.

Conștiu de aceasta împrejurare, sunt conștiu și de adevărul, că precum nu tot omul simte în aceeași măsură asprimea frigului de iarnă și zăduful căldurei de vara, ci gradul frigului și al căldurei la fiecarele este condiționat nu numai dela îmbrăcăminte, ci atarnă deosebi: dela starea sanitară și dela temperamentul lui, — tot asemenea, nici gradul bucuriei și al veseliei, cu care creștinii așteaptă și prăznuiesc sfintele sărbători de peste an, nu este la toți deopotrivă, ci gradul acestei

bucurii și veselii este condiționat la fiește-care: dela gradul liniștei și a curățeniei vieții sale trupești și sufletești; dela modul și măsura, în carea s'a pregătit de prăznuire; dela bogăția cunoștințelor, ce le are despre însemnătatea sărbătorii, și despre trebuința de prăznuire, dar preste tot atarnă: dela credința sa în Dumnezeu și în sfintele învățături ale Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, despre cari însuși a zis că: „Ceriul și pământul vor trece, iar cuvintele mele nu vor trece”. (Mateiu 24 v. 35.)

Tocmai de aceea, dându-mi seamă atât de duhul vremii, cât și de aceea, că biserica nu este loc numai de rugăciune, ci și de învățatură, deci de hrană suflătoare, spre deșteptarea și luminarea omului în cărările vieții sale, ce altă învățatură mai potrivită v'aș putea da cu acest prilej, decât să vă pun în vedere adevărul, de care mulți nu-și mai dau seamă, că pomenirea strălucitei învieri a fost dela început, este acum și va rămâne pentru toate veacurile viitoare, cea mai mare sărbătoare, dintre toate sărbătorile bisericii creștine, la prăznuirea căreia adunându-ne și noi credincioșii, cum se adună și ostașii sub steagul lor, întonăm cu multă veselie cântarea de biruință: „Astăzi mântuirea a toată lumea sa făcut, să cântăm celui ce a înviat din mormânt, și începătorului vieții noastre, că surpând cu moartea pe moarte, ne-a dat noaună biruință și mare milă”. (Troparul Duminecilor cu glasul dominant I—IV.)

Aceasta însemnătate având strălucita înviere a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, biserica creștină de pretutindenea, și cu aceasta de o potrivă, și noi credincioșii bisericii naționale române, o prăznuim de veacuri și din an în an, cu bucurie și veselie.

Prăznuim de veacuri și din an în an acest mare praznic împărătesc, nu numai din motivul, că așa ne-am pomenit din părinți, moși și strămoși, ci prăznuim aceasta sărbătoare a sărbătorilor cu atât mai vărtos, cu cât prealuminata înviere a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, deși s'a petrecut cu veacuri mai înainte, totuși nu numai nu s'a învechit, ca și haina omului, și nu numai nu și-a pierdut din farmecul și însemnătatea avută dela început, precum și-a pierdut și își pierd iscodirile minții și lucrurile mânilor omenești, ci din contră: cu cât creștinismul va înainta mai mult în zile și în ani, cu atât mai tare va înțelege dragostea ne-

mărginită a lui Dumnezeu față cu omul, creatura Sa.

Și cu cât creștinismul va înainta în zile și în ani, cu atât mai mult se va convinge nu numai despre acest adevăr, ci și despre acela, că jertfa adusă de Mântuitorul nostru Isus Hristos, spre ajungerea scopului trimiterii Sale pe pământ, este cea mai grăitoare dovadă a nemărginitei Sale dragoste față cu neamul omenesc, și tot așa se va convinge despre trebuința omului creștin de a prăznuia cu credință, cu evlavie și cu nădejde, atât sărbătoarea prealuminată a învierii, cât și a duminecilor și a sărbătorilor de peste an, așezate de biserica noastră.

Trebuința prăznuirii a acestor sărbători, învederează din însăși hotărârea sfinților părinți, cari au înțeles pe deplin cuvântul sfintei evanghelii, care zice: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul, ieșit din gura lui Dumnezeu”, (Matei 4 v. 4) și cari ca atari, au așezat sfintele sărbători nu numai spre odihna și recrearea trupeză a omului, — obosit de munca încordată pentru câștigarea trebuințelor traiului vieții zilnice, ci le-au așezat deosebi spre îmbărbătarea, mângâierea și întărirea sufletului creștinesc, care tot după învățătura sfintei evanghelii, are mai mare lipsă de această hrană, decât ce trebuință are trupul de haină, din motivul: că sufletul omului luptă neîncetat cu ispitele și înclinările păcătoase ale inimii sale, care luptă devine zilnic cu atât mai înviersunată, cu cât omul se îndepărtează mai tare de Dumnezeu și de lege, și cu cât pornește mai orb, după lume și după poftetele ei nesățioase și trecătoare.

Care creștin n'ar simți acestea, și n'ar înțelege preste tot însemnătatea sărbătorilor, nu are decât să-și pună întrebarea: ce ar fi viața unui popor, a unui neam de oameni, și chiar a omului singuratic fără sărbători? Și fiecare va afla și va răspunde fără întârziere, că viața omului fără sărbători ar fi asemenea zilelor neguroase și cu ceață, asemenea zilelor fără soare, fără lumină și căldură; ar fi asemenea naturii amorțite de gerul iernii,

naturei fără podoabă, asemenea pomului fără flori și fără fructe

Când acum ne cugetăm, că noi fiii bisericii române, — fie din vina părinților, a moșilor ori a strămoșilor noștri, fie din vina împrejurărilor, neatârătoare dela puțină și voința noastră, — de fapt n'am prea avut și nu avem sărbătorile noastre naționale, cum le au neamurile, cu cari ne-am trezit viețuind în societate pe acest pământ al patriei noastre ungare, nouă iubite, ori de le-am și avut și le-am avea, totuși nu le putem prăznuia cu pompa și în măsura, ca prăznuirea lor să ne deștepte la deplina cunoștință a trecutului nepătat al neamului nostru, — cine n'ar înțelege? că pentru asemenea deșteptare a noastră și în conștiința dreptului nostru de existență și afirmare, ca și neam de oameni și ca popor, pururea credincios tronului și patriei noastre ungare, nu altcum, pentru întărirea noastră în credință, în răbdare și în nădejde, ca și arme de luptă contra ispitelor vieții, — noi am fost, și suntem restrâși și reduși ca și în trecut, numai și numai la prăznuirea sărbătorilor sfintei noastre biserici.

Nu vi-le spun acestea ca și jalbă contra sorții noastre, ci vi-le spun de aceea, ca, și din sfânta prăznuire de astăzi, să luați îndemn de-a învăța să cunoașteți și să înțelegeți că: dacă noi, credincioșii bisericii rom. ortodoxe, pe lângă toate greutățile veacurilor, nu numai ne-am susținut și afirmat, ci ne-am și desvoltat și întărit bisericește, — aceasta după Dumnezeu, avem să o mulțumim răbdării și nădejdei noastre creștinești, nădejde întemeiată pe sfintele învățături ale Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, despre care, sfânta scriptură așa grăește: „Intru nimenea altul nu este mântuire, pentru că nici un nume altul sub Ceriu nu este dat oamenilor, întru care să ne mântuim noi”. (Fapt. ap. c. 4 v. 12.)

Tocmai de aceea acum, când ochii inimii mele stau iarăși față în față cu ochii inimii voastre; acum, când semnele amărăciunii și durerii le văd și mai afund brazdate pe fețele voastre de plugul răs-

boiului mondial, care, nici acum pe sfârșitul anului al patrulea, nu înceată a-și cere jertfele de tot soiul, — nu putem înăduși durerea, că ispitele și năcazurile, cu cari trebuie să lupte omul, sunt atât de grele, încât povara lor nicicând nu s'a simțit mai tare, decât ce se simte în zilele noastre.

Sunt cu adevărat mari și adânc simțite ispitele și neajunsurile, cu cari trebuie să lupte pământeanul, dar povara acestora o simte deosebit de grea acela, a cărui viață și fapte, prorocul le caracterizează cu cuvintele: „Blăstămat omul, care nădăduiește spre om și dela Dumnezeu s'a depărtat inima lui” (Ieremia 17 v. 5.) adevărat omul, care încrezut în sine și în ale sale, se folosește de libertatea voinței astfel: că se îndepărtează de Dumnezeu, de lege și adevăr, și dându-se după lume, ajunge purtat de valurile ei întocmai, ca și putregaiul, purtat de valurile spumegânde ale apei.

De aceea, ori cât de grele ar fi zilele noastre, să nu ne pierdem răbdarea, ci să ne punem nădejdea în Dumnezeu și în ajutorul darului său, pentru că noi credem cuvintelor Sfintei scripturi, care ne mângâie așa: „Aproape este Domnul de toți, cei ce-l chiamă pe El, de toți cei ce-l chimă pe El întru adevăr” (Ps. 144 v. 18.), precum credem și mărturisim și acel adevăr, că: „Domnul desleagă pe cei ferecați în obezi, Domnul înțelepțește orbii, Domnul ridică pe cei surpați, Domnul iubește pe cei drepti, Domnul păzește pe cei nemernici, pe săracul și văduva o va primi, și calea păcătoșilor o va pierde”. (Ps. 145 v. 7—9.)

Ori cât de grele ar fi zilele noastre, să nu pierdem răbdarea noastră, pentru că însăși sf. Scriptură ne întărește în răbdare cu cuvintele: „Intru răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre”. (Luca 21 v. 19.) Să nu pierdem răbdarea noastră nici de aceea, pentru că: „năcazul lucrează răbdare, răbdarea iscusință, iscusința nădejde, iar nădejdea nu rușinează, pentru că dragostea lui Dumnezeu s'a vărsat t

SURSUM CORDA!

O rugare blândă și duioasă
Ți-a trimis suflarea mea trudită,
Inima pierdută în ispită
Mi-se sfășie în desnădejde:
Rogu-mă, mă mântuie, Hristoase!

Cu'nvierea zilelor de vară
Vezi, atâta farmec e 'n natură,
Și cât drag! — În mine tot e ură,
Tot amaru'n luptă se înghejbe,
Chinul meu, durerea mea amară.

Cât noroiu din lumea urgisită
S'a strâns în cuib în piept la mine
Un lăcaș din rău, sălbătice
Loc stârpit de dor și de nădejde,
Inimă pierdută în ispită...!

Cum te strâng cu hohote 'n suspine
Ce-mi ești tu, comoara mea pustie,
Cum te frâng cu dragostea mea vie
Inimă, comoară ce se pierde,
Dărui-ți-ar Dumnezeu bine!

Tu 'nțelegi Hristoase frământarea
Inimii înfrântă de durere,
Mă 'nțelegi când sufletul te cere
Să 'nviezi credința mea pustie,
Să mi-o 'nvii, să 'mprăștii turburare.

Ingenunchind zdrobit de suferință
Mi-ai venit cu taina 'mpărtășirii,
Și nedejdii sfinte, fericirii
I-ai înfrânt cătușul de robie
'N clipa rugii mele de căință.

Ce tumult a fost în piept la mine!
Iar acum în rugăciune sfântă
Inmădii drag și duioșie blândă,
Țes nedejde 'n vremea ce-o să vie
Și mă 'ncred soliilor de bine.

Aurel Contrea.

Oameni și lucruri din Beiușul românesc.

II. Invățătorii și activitatea lor. — Inflințarea școlii din Beiuș.

De Senin.

Teodor Nyetye a văzut, că timpurile sunt grele și existența învățătorului dela școala românească nu îi este asigurată. Nu s'a mulțumit deci că și-a dăruit casa pentru școală, ci s'a îngrijit și de cel ce avea să răspândească lumina

și așa el tot în ședința mai sus amintită spune că deoarece în scumpetea asta mare învățătorul nemai putând trăi din plata dată de parohie, iar părinții copiilor de școală fiind săraci, dăruiește anual, cât va trăi, din averea proprie 100 Rfl. în plata învățătorescă!).

Unde sunteți timpuri trecute? Unde sunteți voi mari bărbați, cari ne-ați dat biserică, și ne-ați mântuit școala? Am vrea ca măcar umbra voastră să treacă din când în când prin mijlocul nostru, ca un zimbet de muștrare! Cine știe, poate am înțelege mai bine rostul vremii de acum și nu ne-am restrânge numai la sporirea bunului nostru privat, ci am urmă pilda voastră măreață! Că e mare acum belșugul de bani, dar mare egoismul oamenilor. Luptele lui Napoleon sunt numai încercări nevinovate pe lângă încăierările de acum, unde se istovesc popoare, se nimicesc țări și se prăbușesc împărății.

Și în aceste încăierări grozave cine mai are vreme să se mai gândească din adins la cei ce dau capete luminate și la cei ce învață no- roadele la frica de Dumnezeu și cinstirea legilor?

Și Teodor Nyetye a mai trăit 5 ani! Negreșit, că nu numai inima lui nobilă l-a deter-

*) „Ugyanazon napon ugyancsak Nyetye Tódor uram kötelezi magát, hogy mivel az Oskolai tanító az Eklesia által rendeltetett fizetésből a mostani drágaság miatt nem élhet, a Gyermekek Születés is pedig kivált a szegényebeket a gyermekek tanításáért való fizetésre kényszeríteni nem lehet, maga keresetéből ad az oskolai Tanítónak valamedig élete tart esztendőnként száz—száz Rflrt.”

inimile noastre prin Duhul sfânt, care s'a dat nouă. (Rom. 5 v. 5.)

Să nu ne perdem răbdarea și nădejdea, ci să ne încredințăm cu totul voinței lui Dumnezeu, și să ne întărim tot mai bine în ajutorul Lui, pentru că zice s. Scriptură: „*Dacă Dumnezeu e cu noi, cine e împotriva noastră.*” (Rom. 8. 31.)

Dându-vă aceasta anaforă de sf. Paști, spre mângăierea și întărirea voastră sufletească, vă vestesc vouă cu bucurie, că zorile păcii se ivesc tot mai vădit.

Dar și până să se încheie mult dorita pace, este datorința voastră a tuturor și a fieștecăruia în deosebi, să îngrijească de mersul bun al afacerilor sale economice de câmp și de casă, ca cei reîntorși, să aibă bucurie de stările aflate.

Deosebi este datorința voastră a părinților și a maicelor, să grijiți, cu tot libovul vostru, de creșterea religioasă-morală a fiilor și a ficelor voastre întru frica lui Dumnezeu, și aceasta cu atât mai vărtos, cu cât sfânta carte ne spune adevărul limpede: „*Cum e mama așa e și fata.*” (Ezech. 16. 43.)

După toate acestea rog pe Dumnezeu, Tatăl îndurărilor și al iubirii de oameni: să asculte glasul rugăciunii noastre, și darurile ce s'au adus și s'au sfințit, să le primească întru jertfelnicul Său cel mai presus de ceruri: spre plinirea cererilor; spre odihna și iertarea păcatelor celor trecuți la vecinicie; spre rentoarcerea cu bine a celor îndepărtați dela căminul părintesc și dela vetrele lor familiare; spre întărirea celor neputincioși și vindecarea celor bolnavi; spre mângăierea văduvelor, a orfanilor și a tuturor, celor ce cred în puterea și nădăjduiesc în ajutorul sfintei Treimi.

De încheiere mai rog pe milostivul Dumnezeu cu cuvintele prorocului: „*Doamne, Doamne! fie-ți milă, cine va scula pe Iacov, că s'a împușinat?*” (Amos 7. 2.)

Binecuvintează-ne Doamne cu zile senine, cu viață și sănătate, ca să plinim poruncile Tale și să tacem voia Ta; răsplătește Doamne sudoarea muncitorilor cu roduri îmbelșugate, și ne învrednicește pe

toți de bucuria și veselia acestei sfinte prăznuri, acum, și în toate zilele vieții noastre. Că a Ta este împărăția și puterea și mărirea, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh. Amin.

Arad, la sfintele sărbători ale Invierii Domnului din 1918.

Al vostru tuturor de binevoitoriu

Ioan J. Papp m. p.,
Episcopul Aradului.

De vorbă cu preoții și cu învățătorii.

Acțiune concentrată pentru ameliorarea dotațiunii preoției noastre ort. rom. din Mitropolie. — Executarea articolului de lege XX din anul 1848. — Școlile noastre în primejdie. — O preuteasă văduvă și modul ei de ajutorare mai practic.

Mi-a fost dor să mai stăm nițel de vorbă. Slujbă grea, răspundere mare, n'ai ce face, — trebuie să faci birocrație, că de unde nu, vin alții și te poartă „unde tu nu vei vreă”. — Sinodul protopopesc al Peșteșului s'a ținut după prescrișele statutare, rapoartele s'au înaintat Ven. Consistor. Când vor dispune gazetele noastre de hârtie mai multă, mă voi duce și eu la forul publicității. E bine așa; las' informeze-se oamenii, să știe ce se petrece în sinoadele protopopești; dar să ne ferim cu învinuirile și să grijim de demnitatea acestor înalte corporații tractuale, altfel o pățim ca cel dela Șiria cu profesorul Evușian, care, în durerea sufletească, a găsit nevoia să respingă acuzațiile aduse — chiar acum și tocmai acum — contra pedagogiei noastre, adecă a duhului în care se cresc — dascălii nostri de mână.

Sinodul protopopesc al Peșteșului s'a ocupat cu ameliorarea salarilor preoției ort. române, a emis o anchetă, care să studieze cauza și să afle momentele principale, cari asigură urcarea dotațiunii preoției în mod instituțional, în nex cu executarea art. de lege XX din anul 1848. Ancheta s'a întrunit. Concluzele ei se cuprind în 10 puncte și noi le-am trimis tuturor P. O. Domni protopopi din mitropolia noastră ca în colegiile preoțești să le primească și dacă vor să omită ori adaogă ceva, s'o facă oricum numai să ne vedem odată puși pe lucru, în mod

armonic și solidar. Bucuria noastră crește din zi în zi. Răspunsurile primite până azi mă îndreptătesc la speranța, că episcopatul nostru în orice moment ne găsește în giurul său, pentru învingerea acestei idei.

Ancheta noastră a cerut, înainte de toate, abrogarea legii din anul 1909 și 1913, pentru că le-a crezut vătămătoare și oneroasă preoției noastre din mitropolie. S'a cerut egalizarea preoției într'o singură clasă; în legătură cu aceasta asigurarea urcării dotației preoțești în mod instituțional din visteria statului și am cerut, că la staverirea ajutorului urcat, să se aibă în vedere toate trebuințele vieții noastre bisericesti și să se ieie de bază proporția numerică a populațiunii ort. române, — astfel, ca executarea legii să fie făcută dela data în care se va aplica și față de celelalte confesiuni recepte din patrie. — Pentru regularea stolarului au cerut, ca cel din 1878 să fie permanent urcat cu 100%. S'a cerut intervenția forurilor noastre superioare bisericesti, ca în locurile acele, unde nu avem sesiuni parohiale, din hotarul comunei cu știrea și învoirea, respective directă conlucrare a autorităților politice, în drept, să se taie 20—30 pigli pământ arător; iar acolo, unde nu este de extensiunea amintită, să se întregească. Comunelor bisericesti li-s'a pus în datorință crearea fondurilor speciale pentru ajutorarea preoției. Tot comunelor bisericesti li-se cere a se îngriji de zidirea caselor parohiale, iar acolo unde avem atari case, corporațiunile parohiale, să ieie sarcina a-le adaptă și renovă astfel, ca vieața și sănătatea preoției să nu fie periclitată. Pentru cazul acela, când executarea articolului de lege XX din anul 1848 ar deveni un fapt real și s'ar șterge odată și deosebirea de clase, urcarea salariului preoțesc devine un vis împlinit, atunci în mod imperior se va supune unor revizuirii radicale statutele fondului preoțesc. Acest fond cu mențiune inalienabilă de a servi absolut numai intereselor preoției, conform cu nobilele intențiuni ale fondatorilor, va putea impune taxe urcate, dar se va îngriji, ca să ocrotească preoțimea, astfel, ca diferența de taxe fundamentale să cadă în sarcina și să se garanteze instituțional în cadrele fondului mărit prin executarea dreaptă și echitabilă a art. de lege XX din 1848. — Știm, că I. P. S. Sa dl. arhiepiscop și mitropolit V. Mangra, însoțit de P. S. S. Lor: Ioan I

minat la o faptă atât de frumoasă, ci și vrednicia învățătorului *Ignatie Nestor* (Nestor), care se așază la școala neuniților la 7 August 1808.

Multă vreme *Ignatie Nestor* ține locul de învățător la susnumita școală. Il vedem luând parte la multe lucruri ce privesc biserica. Este luat între membrii „comitetului” bisericei. O viață întreagă a stat neclintit la postul lui de luminător, ca o sentinelă trează și pavază neclintită ai tuturor fiilor bisericeii ortodoxe în scurgerea celor 45 de ani, cât a funcționat neîntrerupt. Se pare a fi fost blând și modest dela fire. Parohienii l-au avut în drag și generația de pe la anii 1850 lui are să-i mulțamească baza întregii educații de care se bucură. S'a stins și el în acelaș an cu harnicul protopop *Paul Papp*. Din recunoștința față de el în anul viitor biserica ajută familia lui cu 25 fl. adecă cu plata de pe 3 luni.

Lui *Ignat Nestor* stâns la adânci bătrânețe îi urmează *Ioan Bolcaș*. La începerea anului 1844 pe el îl vedem figurând, ca învățător al școlii gr. orientale. Dar iarăș vin vremuri tulbure și de bejenie. Luptele din 1848 chiamă popoarele țerii la desrobire. Privirile tuturor sunt îndreptate spre evenimentele mari și sguuitoare, cari aveau să croiască o nouă viață, liberă și independentă pentru omenime. Astfel e foarte explicabil, că în astfel de împrejurări nu eră normală viața bisericască-școlară, nici la un popor al țerii, cu atât mai vărtos deci la noi Români, cari atât a trebuit să îndurăm nu pentru păcatele noastre, ci pentru credințele noastre, drepte și pentru dragostea față de tron. Așa

apoi vieața modeștilor nostri dascăli se scurse pe neobservate. Tăcuți și nebăgați în seamă își făc datoria, întru cât le-au putut lăsa împrejurările și grija zilei de mână.

În acele vremuri de neliniște s'au perândat și la școala românească din *Beiuș* mai mulți învățători. Cât a stat unul sau altul, în ce măsură a putut să dea duh și viață tinerilor vlăstare de sub oblăduirea lor e greu de constatat. Urme sigure nu avem.

Poate cu focul ce a pustiit în 1862 o parte a *Beiușului*, strada *Română* — unde locuiau ortodocșii și unde își aveau și școala și casa parohială — s'a mistuit și acele pagini și însemnări, cari ar fi aruncat lumină asupra activității învățătorilor dintre anii 1844—1860. Știm însă, că lui *Ioan Bolcaș*, i-a urmat *Vasile Damsa*, care la 1849 deja e paroh-administrator în *Beiuș*. Lui îi urmează *Secoșan*.

Se face amintire și de un învățător cu numele, *Mar. nulescu*. Dar nimic pozitiv despre ei și anii funcționării lor.

Dela anul 1862 însă datele sunt sigure. Atunci eră învățător *Iosiv Suci*. El rămâne la aceasta școală până la 28 Iulie 1867. Om de inimă și cu bune intențiuni în toate pornirile sale. Știm, că dupăce *Beiușul* a ars, a condus ajutorarea celor năpăstuiți, ca să nu rămână sub cerul liber și fără adăpost, s'a pornit o colectă întinsă și o despăgubire echitabilă în favorul lor. Protopopul gr. or. rămâne și el fără casă parohială, iar poporenii fără școală. Se pare, că eră mai mare nevoie să se dea adăpost în primul loc

protopopului, posibil el atins mai dureros în aceasta catastrofă. S'a făcut deci apel, că poporenii să jertfească pentru clădirea casei parohiale o parte din despăgubirile ce le vor primi și atunci învățătorul *Iosiv Suci* e primul care dăruiește toată suma spre acest scop.

Odată reedificată casa parohială, urmează clădirea școlii. Și pe rând se ivesc noi binefăcători. Lui *Ioan Papp* i-s'a încredințat din partea mai multora spre acest scop 323 fl. 58 cr. Tot *Ioan Papp* dăruiește pentru școală 1000 cărămizi. În 27 Decembrie 1865 *Gavril Cosma* face schimb cu intravilanul pe care a fost vechea școală, dând un intravilan mai larg. Totodată dăruiește 100 fl. precum și piatră trebuitoare la noua zidire.

În primăvara anului 1865 se fac toate pregătirile necesare pentru clădire.

Școala are loc în nemijlocita vecinătate a casei parohiale. Pentru supraveghierea lucrărilor, precum a închierii învoelilor cu întreprinzătorii se alege o comisie din care fac parte și cei doi curatori, apoi *Ioan Papp*, *Gavril Cosma* și *Teodor Ardelean*.

Comisia intră la înțelegere cu *Paul Barăt*, ca să cioplească grinzile necesare, pentru 80 fl. *Mihai Budean* din *Șuncuiș* face scândurile pentru 53 fl. iar *Ioan Crăciun* întreprinde zidirea localului pentru 200 fl.

Întreg edificiul are să fie de 12° lungime și 4° 3¹ lățime. În față vor fi două chilii pentru învățător, în lungime de 2° și 3¹, urmează culina de 2°, chilia fierbătorului 2°, apoi sala de învă-

Sub titlul: „*Dor de lumină*” părintele Dr. Ștefan Cioroianu a scos de sub tipar o nouă lucrare de valoare. Precum în publicațiunile de până acum așa și în cea de față, zelul autor urmărește și realizează cu dibăcie rară, scopul de a răspândi gândire creștinească în clasa intelectualilor și lumină în masele poporului. Cele 30 piese, cari fac conținutul opului, dau într-o formă atrăgătoare îndrumări și învățături isvorite din concepția creștină pentru diferite probleme și situații ale vieții omenești. Lectura lor, ce procură momente de înălțare durabilă sufletească, o recomandăm cu toată căldura. Se poate procura la *Librăria diecezană* din Arad, cu prețul de 4 cor. plus 50 fil porto recom.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

Concurse.

În conformitate cu rezoluția Consistorului, se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Voivozi** (Almaszeg) cu filia Cuzap (Középes), cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios.

Parohia este de clasa a II-a. Antecesorul a avut întregire maximală.

Venitele sunt următoarele:

I. Din Voivozi: 1. Casă parohială cu 3 odăi, bucatărie, cămară, grajd, etc. grădină. 2. Dela fiecare Nr. de casă câte o vică (30 litre) de cucuruz sfărmat ori prețul ei, titulo bir. 3. Pământ 4 iugh. 816□ st. parte arător parte fânaș. 4. Trei stânjeni de lemne. 5. Drept de pășunat pentru câte vite va avea. 6. Stolele îndatinat.

II. Din filia Cuzap: Un intravilan de 1552□ st. 2. Bir parohial ca în Voivozi. 3. Pământ 19 iugh. cat. 4. Trei stânjeni de lemne. 5. Stolele îndatinat.

Darea de venit, după pământ, ecuivalent, etc. se va solvi din partea alesului. Întregirea dela stat parohia nu o garantează.

Preotul va avea să catehizeze regulat atât în Voivozi cât și în Cuzap, fără să pretindă pentru aceasta onorar separat dela parohie.

Recurenții au a se prezenta în termenul concursual, cu observarea strictă a preseriselor din Reg. în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică de acolo, pentru a-și dovedi dexteritatea în oratorie, cântare și tipic.

Concursele adiustate cu documentele originale, au a se înainta la P. O. oficiu protopopesc ort. român din Oradea-mare, în termenul regulamentar.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* m. p., protopopul Orăzii-mari.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **Beiuș**, cu parohia centrală Beiuș, se publică concurs cu termen de **30 zile**, socotite dela ziua ce urmează, după prima publicare în organul oficial „*Biserica și Școala*”, cu emolumentele:

Dela parohia centrală Beiuș: a) Locuință în natură. b) Salar în bani 400 cor. c) Stolele obișnuite. d) Întregirea dela stat. e) Adaus personal 400 cor.

2. Din protopresbiterat:

a) Retribuțiunea dela dieceză, pentru inspecțiunea școlară și ședulele dela cununii, în suma stabilită de sinodul eparhial.

b) Birul protopopesc dela preoții din tract și anume: dela preoții cu cvallificațiune superioară câte 20 cor., iar dela cei cu cvallificațiune inferioară câte 10 cor.

c) Diurne pentru vizitarea canonică și revizuirea socoților, și anume: dela parohiile de clasa I câte 20 cor., dela parohiile de clasa II câte 15 cor. și dela parohiile de clasa III câte 10 coroane.

d) Spesele cancelariei protopopești, stabilite pentru parohiile de clasa I: 8 cor., pentru cele de cl. II: 7 cor., pentru cele de cl. III: 6 cor.

Dările după venitul acesta le va solvi cel ales.

Alesul nu va putea ridică pretensiune pentru eventualele scurtări, ivite dintr'o nouă arondare a tractului.

Aspiranții la acest post se avizează, ca termenul indicat să subștearnă subscrisului Consistor petitele lor, instruite cu documentele cvallificațiune, prescrisă în § 53 din Statutul ganic, și prin concluzul congregual Nr. 111. 1888, și anume: să dovedească, că au cvacațiunea recerută pentru parohiile de clasa primă să producă testimoniul de maturitate și să dovedească, că au împlinit cel puțin 5 ani în viciul bisericesc sau școlar cu succes de mulțămitor și că prin zelul, capacitatea și ginja lor s'au distins pe terenul bisericesc școlar.

Oradea-mare, din ședința plenară a Consistorului eparhial gr.-or. român ținută la 27 februarie (12 Martie) 1918.

Consistorul gr.-or. rom. din Oradea-mare

—□—

3.

BANCA GENERALA DE ASIGURARE

societate pe acții Sibiu

primește pe lângă condițiunile cele mai favorabile, asigurări contra daunelor de foc, contra grindinei și contra daunelor provenite din furt prin spargere. Efectuește asigurări de viață în toate combinațiunile, asigurări de rente viagere și asigurări de zestre, capital de studii pentru copii și tot felul de asigurări de accidente.

Cu informațiuni servește **agențura principală din Arad, József főherceg ut Nr. 1.**

Dr. I. Broșu:

Casa dela Ierihon

Omilii și cuvântări bisericesti.

Un volum de predici pe înțelesul tuturor de 270 pag.

Se poate comandă dela

Librăria diecezană din Arad.

Prețul 6 coroane plus 70 fil. porto recom.

Tipografia diecezană

execută cele mai moderne lucrări în branșa tipografică: cărți, reviste, foi volante, invitări de cununie și logodnă, bilete de vizită, extrase de botez, registre, note :: muzicale etc. etc. ::

Arad, str. Deák Ferenc nr. 35.

::: Telefon pentru oraș și comitat Nrul 266. :::

Librăria Diecezană

Arad, str. Deák Ferenc Nr. 35.

Telefon Nr. 266. — Adresa telegrafică: Egyházygomda Arad.

În stabilimentul propriu pregătește strict după ritul bisericeii orientale, pe lângă prețuri

moderate ornate (odăjdii), prapori, epitachile, Epitaf (mormântul Dlui), măsaie pentru tetrapod, stichare, perdele la ușile împărătești etc.

La cerere trimitem mustre.

Serviciu prompt!

Prețuri convenabile!